

ИЗЛАЗИ
СВАКИ ДАН
ЦЕНА
ЗА 1 МЕСЕЦ 3 ДИН.
ЗА ИНОСТРАНСТВО
ЗА 1 МЕСЕЦ 4-50 ДИН.

ПРЕПЛАТУ ПРИМАЈУ
СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ
И ИНОСТРАНСТВУ.

ЗВЕЗДА

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ

ПРЕПЛАТИТИ СЕ МОЖЕ
САМО КОЈ ПОШТА

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА
НЕ ПРИМАЈУ СЕ

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
НА „КОСАНЧИЋЕВОМ
БЕНЦИ“ БР. 16

Број 10 п. д.

УРЕДНИК: Јанко М. Веселиновић.

Број 10 п. д.

САДРЖАЈ

Песник и свет — Хајдук Станко — Идиот — Ситинце — Људоздери на железници.

ПЕСНИК И СВЕТ.

Клици'o је гласом препуна мила,
Песмом је сјајни помаз'o лет,
Нико му није разум'o наду
Радост му није схватио свет.

И он је плак'o од јада горко,
Песму је туге певao он;
Неко се смеј'o, а неко плак'o,
Ал' песме није разумо звон.

И тад' је гневно затрес'o лиром,
Сваком је речцом јекнуо гром;
А људи... људи чуде се само,
Не знају бића очају том.

И тад' је пао са срцебe тешке,
Ладни га давно покрива гроб
Ал' сад му славу проносе светом,
Слави га симан, слави га роб.

И гроб му сјајни споменик краси
А лик обвнo мавора сплет —
О душе, душе!... песнице јадни,
Слет те није разумо свет!

Мил. Н.

ХАЈДУК СТАНКО

РОМАН У ТРИ ДЕЛА

од

Јан. М. Веселиновића.

(10)

ПРВИ ДЕО

О Д М Е Т Н И К

(НАСТАВАК)

— А отац, а мајка?...

Он погледа. Врата на кући отворена. Јасни пламен осветлио им лица: смеју се и разговарају.

— Ко да их остави?... Зар да их под седу косу убија?... Зар да им под старост загорча дане?... Зар да им тако буде захвалан за њихова добротинства и негу?...

Па, онда, она добра браћа и снаје, па она мила девица — синовци и синовце — што их је он на свом колону цуцао, па они ведри и весели дани, радни дани, који су шалом зачињени, па они лени свечаници, па коло, па прело, па другови... Свега, зар свега да се одрече?...

Живи пламен горио је у души његовој... Срце га је болело за тим мирним и тихим животом домаћим... Зној му облио чело... Он је стајао као окамењен пред том светом сликом домаћом...

А та слика, жива слика, као да га је мамила к себи, као да му говори: оди к нама! Оди к нама! Сладак је живот у дому твоме!.. Слатка је рука материна; благи су укори старога бабе!.. Оди к нама!.. Све ће бити што ти душа захтели. Довешћемо ми теби и Јелицу!... Тек тада ћеш осетити како је топла љубав њезина... Та ти нигде згоднијег кутка за себе наћи нећеш!...

И ударише му сузе, и он рашири руке, и пође да падне у наручја томе благо овога света...

Док се, у један пут, крај ове лепе слике појави и риђе лице Лазарево.

Нешто врело, нешто страховито прожма му снагу... Он цикну, цикну као гуја под каменом... И све своје мило и драго, ову лепу слику, сложи на пламен и сажеже...

Оста нешто страшно у грудма његовим, нешто што зија као ала ненасита — оста освета...

Лазар и он не могу живети под небом, један мора бити мртав!

Он се реши у гору, али најпре да убије Лазара...

И, чудновато! Од тога часа он беше други човек. Нико више није могао раскварити намеру његову. То оста као у камен урезано... Отац мати, браћа, деца, Јелица... све је на своме месту, али нада свима је смрт Лазарева... чинило му се да неће моћи живети, да неће моћи дисати ако Лазар дише!...

И стегнувши песницу, баци страшан поглед на кућу оца Лазарева:

— Тешко теби, стари Иване! — рикну он.. Тешко теби доме, који си прво заклонио главу ономе зликовцу!... Од твоје куће, Иване, остаће кућиште, а од народа из дома твога страшна приповетка!... Тако ми Господ гласа не чуо!.. тако ме не огрејало сунце сутрашњег дана, ако тако не буде!...

VII

Сплетка.

Лазар се није преварио, оно је заиста био човек. Али не беше Станко него Маринко.

Обио је ноге Маринко тумарајући по шуми, док је нашао Лазара. И таман да га викне, а Лазар паде.

Чим је Лазар опалио пиштољ на Станка и побегао, побегао је и Маринко. Само, Лазар је побегао незнајући куда, а Маринко је отишао право субаши...

Субаша је још спавао, кад му јавише да је ту Маринко. Он рече да га пусте. По лицу Маринковом, познало се да нешто има.

— Шта је, Машо?

— Добро је, драги ага!

— А како је добро?

Маринко му исприча цео догађај, само што је и сам мислио да је Станко мртав. Турчин је слушао задовољно. По што Маринко срџи причу, упита он:

— Па шта мислиш сад?

— Ја добро мислим, честити ефендија. Сад треба да се ти заузмеш за Лазара.. И онда је Иван Мираџић твој!.. А кад буде Иван уза те, онда је Црна Бара завађена. Желио си да мириш Црнобарце — жеља ти је испуњена.

— А ће је Лазо?

— Бога ми, драги ага, то ни ја не знам. Побег'o је у шуму.

— Е, мој лијепи братац, ти ми га мораш наћи!

— 'Оћу, наћи ћу га! Како не би! Кад ти 'оћеш, наћи ћу га, па, аман, да се у земљу сакрио!

— Ех, тако, тако!... Иди наћи га!... Хоћеш мало духана?..

— Па... ако је Бог дао...

— А дао је ја!.. За тебе свега у Суље има!.. Ево, нај!..

И даде му пуну прегршт.

Маринко напуни дуванкесу, за тим запали лулу, па се диже у шуму...

Тумарао је по дубрави; већ паде с ногу и мишљаше да приседне да се одмори, кад смотри Лазара. Он му пође, заустити да га викне, а Лазар паде...

Он му притрча и наже се нада њ.

— Лазаре!.. Лазо!.. викну га.

Али Лазар беше онесвеснуо од силна страха, па не чу вику његову. Маринко приклуче на једно колена па му придиже главу.

— Лазо!.. Лако!.. Лазо!..

Лазар поче долазити к себи. У страху он не познаде гласа Маринкова па не смеде ни ока отворити. Маринко је непрестано викао....

Једва се Лазар одавно и познаде глас. Тада отвори очи:

— Шта је?... ко је то?..

— Ја сам, Лако брате, ја.

— А ти си чича Маринко?

— Ја, сине, ја.

— Од куд ти?

— Тражим тебе.

— Моји те послали?..

— Јок. Субаша ме посл'о да те нађем по што по то....

Лазара прође језа... Тек беше одануо од једне, ето ти му друге бриге!.. Шта ће субаша с њим?... Да није од све збиље убио Станка, па га субаша тражи да му натура „лисице“ на руке и да га пошље кадији?..

И... учини му се да је већ окован, и... засели па му суде... И као стоји сто; на њему чутура и две чаше, а као кадија прилази, налева чаше из чутуре и вели оцу Станковом: „ниј му самртну!..“

Страшна ова слика укочи га.

— 'Ајде! — зове Маринко.

— Чекни!.. А што ли ме зове субаша?..

Чудан човек беше Маринко!.. Ма да је већ у напред знао расположење субашино — опет не хте речце казати. Он је мислио: да је само субаша у праву објавити ту радост Лазару. И рече:

— Не знам.

— Није ти ништа каз'о?

— Ништа.

— Чујеш, чича Машо...

— Шта?

— Ја не смем ићи!

— Мораш!.. Мени је субаша реко' да те доведем!

— Кажи да ме ниси наш'о.

— Шта?!.. Да лажем!.. Субашу да лажем?!.. Јеси ли ти полудео?... Полази!..

И погледом диже Лазара. Лазар иде, а колена му клецају. Мислио је да бежи, али не може; сем тога, знао је да од Маринка не може побећи. Он би трчао за њим док би душе осећао. Био је то ужасан човек. Нека му турчин каже да свога сина свеже — он ће га везати као душмана, па да му очи искачу....

И ишао је као овца на клање...

Опет се окрете Маринку:

— Је ли, чича Машо?

— Шта је: роде?

— Што ме не пустиш?

— Јест полудео, Бога ми!.. Нећу, полази!

— Мој бабо има пара!.. Ишти колико 'оћеш, само ме не води тамо!..

Маринко га је гледао неким животињским погледом, па се насмеја.

— Пара!.. Пара!.. А што ће мени паре?... Зар су паре за будале?... Мени то не треба! Што ми треба, да ми мој Крушка, Бог му здрављица дао!.. И он свакад лепо са мчом... Ал' за то, опет ја њега послушам. Шта ћеш: покорну главу сабља не сече!.. Што ниси био миран?... Бар не би мучио старог чича Маринка да тумара ноћас по шуми....

— А зар не знаш, несрећниче матори, да се ово тиче моје главе!.. јекну Лазар.

Маринко се стаде церити:

— Богме, дијете, па и главе, ја!.. Шта се мене тиче твоја глава, ја чувам моју!.. Кад би' ја сад тебе пустио, куд би' онда?... Мислиш Крушка не би дозн'о?..

— Ишти шта 'оћеш! — јекну Лазар опет, и стаде кршити прсте.

— Не тражим ништа! И шта ће ми? Ја сам човек стар. А Крушка има више вере у мени него у свима његовим пандурима. Па кад ми човек верује, је ли право — питам те — је ли право да га слажем?!..

(Наставиће се)

ЉУДОЖДЕРИ НА ЖЕЛЕЗНИЦИ

ПРИПОВЕТКА МАРКА ТВЕНА

(Свршетак)

При првом гласању наступи неспоразум — половина чланова даде свој глас за једног а друга пола за другог кандидата. Први су гласали за свога за то што је млађи, а други за свога за то што је овај био дебљи. Најзад, председник реши ову недоумицу давши глас за овога другог, т. ј. за г. Месика. Та одлука изазвала је незадовољство код г. Ферјусона т. ј. пропаalog кандидата, и поговарало се да ће бити по ново гласање т. ј. ужи избор, али збор одби тај предлог.

Припреме за ручак одвукле су пажњу Ферјусона и његових присталица од препирке и баш кад хтедохе по ново да наставе пре пирку донесоме на сто г. Хариса и тада стаде сва распра.

Сто смо сами импровизовали од врата вагона и весела срца седосмо да једемо славни ручак, који смо тако дуго очекивали. О, Боже! Кака промена за неколико сати! Јутрос — очајање, глад, грозничавост и гнев, беху исписани на свачијем лицу, а сад на свима лицима могао си читати спокојство, радост, задовољство, благодарност. С правом смем рећи да је то био најсвечанији тренутак у мом животу.

Звиждао је ветар око нас, али то нас није страшило. Харис је био врло укусан. Но, могао је бити још боље приуротовљен, али ипак, признајем, још ни један човек није ми у животу причинио толико насладе као он. И Месик је био добар, то је тива, али што се тиче укусоности и свежине меса — Харис је био далеко слађи! Месик је, неоспорно, имао и својих добрих својстава, али је био приуротовљен за доручак и то као каква мумија. Тврдо месо, не можете себи представити...

— Хоћете да кажете да сте и њега по...

— Молим вас не прекидајте ме. После доручка изабрамо за ручак некога Узкера из Детруа. Ох, тај је био јако врло укусан и сочан. Доцније сам о том писао његовој жени. Заиста, он је заслужи сваку хвалу. А за тим друго јутро смотасмо г. Моргана из Албани. То је био један од најслађих људи, које сам икада јео — леп, иначе, васпитан, са врло финим манирима, знао је неколико језика, једном речи савршени џентлмен а при том необично сочан. За вечеру нам спремише орегонског патријарха. Али тај није ништа вредно: стар, сув а месо тврдо...

— Господо, рекох ја, како вам свиди, ја ћу причекати следећи избор.

Госп. Грајмс из Илинсона пристаде уза ме.

— И ја ћу такође, рече он. — Кад будете изабрали какав бољи субјект, ја ћу се придружити вашем столу.

За овим насташе нови избори јер је било због Девиса из Орегона завладало опште незадовољство. И би избран Бекер из Георгије. Ах, необично укусно створење! После њега појели смо Ду-

И Д И О Т

роман Достојевског

(10)

(НАСТАВАК)

— Охо! како ви то чак и у ситнице улазите, смејао се ђенерал, — ви, драги мој, нисте само калиграф, него и уметник, а Гања?

— Заиста, рече Гања, — и то уметник, који разуме свој посао, додаде он подругљиво?

— Смеј се ти, смеј се, али ту је каријера, рече ђенерал. — Да ли знате, кнеже, каквом ћете лицу писати овде? Та ви можете одмах добити тридесет и пет рубаља месечно. Али, ово је већ дванајест и по часова, заврши он погледајући на часовник, — дакле, на ствар кнеже, ја се журим и мучно да ћемо се данас видети. Седите мало; ја сам већ објаснио, да вас не могу свакад примити, а разуме се, желим да вам помогнем, ако не много, а оно бар искрено, онолико колико је најпрече, а већ даље ви радите како знате. Потражићу вам какво месташце у канцеларији, где се нема много посла али се тражи акуратности. Даље у кући, Гаврила Ардалијонића Иволгина, овога мог младог друга, са којим бих желео да се познате, његова мати и сестрица спремиле су две три намештене собе и издају са храном и услугом људима добро препорученим. Ја сам уверен, да ће Нина Александровна примити вас на моју препоруку. А за вас је, кнеже, овакав стан најбољи; прво с тога, што нећете бити усамљени, него, тако рећи, у недрима породице а ја држим, да не би ваљало, да се на првом кораку нађете усамљени, у овакој вароши као што је Петроград. Нина Александровна и Варвара Ардалијоновна, — мати и сестра Гаврила Ардалијонића, — то су даме, кој је високо ценим. Нина Александровна је супруга Ардалијона Александровића, ђенерала у оставци, мога друга из младости с којим сам, ради неких околности, прекинуо одношаје, али то ми и опет не смета, да га уважавам. Све ово објаснио сам вам с тога, кнеже, да би појмили, да вас лично препоручујем то јест, да за вас гарантујем. Плата је умерена, ја се надавам, да ћете у скоро имати и већу плату. Истича човек треба да има и „цепарца“, колико било, али, немојте се љутити, кнеже што ћу вам напоменути, да је боље немати свакад новца у џепу. Ја то из искуства говорим. Но, како вам је сада новчаник са свим празан, допустите да вам понудим ових двадесет и пет рубаља. Ми ћемо се се, намирити, ако ви будете у ствари искрен и отворен човек, као што се показујете, — онда ћемо ствар моћи свршити без сваких тешкоћа. А што се ја толико за вас интересујем то је за то, што имам извесне намере с вама; ви ћете их

лита и Хоукинса и Мак Елроа (због овог последњег било је протествовања са разних страна, јер је он био мала раста и мршав) и Пенрода и оба Смита и Бејлеја (Бејлеј је имао дрвену ногу што је било за нас врло непријатно, али иначе није био баш рђав и неукусан); за тим је дошао на ред малиша Индијанац, за тим некакав џентлмен по имену Бекминстер — бедни, жалосни дримпоља; истину рећи: не беше добар ни за друштво а ни за ручак. Али смо се радовали што је избор био пао на њега јер збор није могао да се сложити.

— И, тако, најпосле, дође крај.

— Да, једног јутра, баш после избора, кад беше грануло сунце. Избор беше пао на Џона Мурфи; и морам рећи: бољи човек за паприкаш није се могао наћи. Но Џон Мурфи оста жив и врну се с нама и доцније узме себи за жену Харисову удовицу.

— Тога, кога сте ви по...

— Да, оног првог. И тако Мурфи узме ту удову за жену. Ах, то је господине, врло куриозна историја — читав роман... Но, ево станице! Ако будете који пут хтели да ме посетите, врло ћу се радовати. Ја овде морам сићи. Ви ми се, сер, баш допадате јако сам вас заволио. Просто заволио сам вас као покојног Хариса. Збогом сер, срећан вам пут! —

Он оде. Никада у животу нисам се осећао тако туробан и убијен. У души сам се радовао што једном оде овај непознати сапутник. Не обраћајући пажње на његове маније, ја сам увек био задрхтао кад сам погледао у његове очи; а кад ми рече да му се допадох као и покојни Харис мени заигра срце од ужаса.

доцније дознати. Ви видите, да се ја с вама поналам са свим просто а надам се, да и Гања неће имати ништа против тога, што ћете се настанити у његовом стану?

— О, ва против! И мати ће се обрадовати, рече Гања учтиво.

— Ви сте, чини ми се, само једну собу издали. Онај како се звахе, Ферд.. Фер...

— Фердинченко.

— Да; не допада ми се тај ваш Фердинченко: изгледа ми као некакав дебели комендијан. И не знам за што му толико повлађује она Настасија Филиповна? Да ли је њон заиста њен рођак?

— О, не, то је само шала! Ни налик на рођака.

— Ђаво нека га носи! Јесте ли задовољни кнеже?

— Хвала вам ђенерале, ви сте према мени поступили као најбољи човек. Ја вас још нисам честито ни молио, Искрено вам кажем нисам знао, где ћу главу склонити. Оно.. мене је позвао данас Рогожин...

— Рогожин? Не; ја вас саветујем као отац, или, ако хоћете као друг, да заборавите на господина Рогожина. И у опште саветујем вам, да се придржавате породице, у коју ступате.

— Е кад сте били толико добри, започе кнез, — онда ћу вам саопштити и један мој посао. Ја сам извештен.....

— Опростите, пресече га ђенерал, — сад више немам ни минута времена. Казаћу само Јелисавети Прокофјевној да сте ту, па ако би хтела да вас прими, саветујем вам да се том приликом користите и допаданете, јер Јелисавета Прокофјевна са свим се може подесити с вама: једне сте породице. Ако ли не хтедне, онда оставите је до друге прилике. А ти, Гања, можеш претрести те рачуне; ја и Федосјејев изгубосмо данас око њих. Не заборави да их заведеш.....

Ђенерал изађе, а кнез не исприча о своме послу, о коме је готово четири пута започињао говор. Гања запали једну цигару, а другу пружи кнезу; кнез је прими, и без икаква извињавања стаде посматрати кабинет. Гања невољно гледаше у листак хартије, исписан цифрама, који му остави ђенерал. Он беше ресејан; његов поглед, смејак и замисљеност бејаху очитији кад остаде на само с кнезом. На један пут приђе кнезу; овај у то време опет стојаше пред сликом Настасије Филиповне и посматраше.

— Дакле, вама се допада та жена? упита он гледајући му оштро у очи. Чинило се, да је имао неку необичну намеру, кад је ово питао.

— Чудно лице! одговори кнез, а уверен сам да јој је судба необична. Лице весело, а ова, као да је много стра-

Био сам скрушен. Нисам сумњао у његову причу. Али чудно ми се учини што ме кондуктер престано посматраше.

— Ко је тај човек? запитам га.

— Некад је био члан конгреса, рече кондуктер; беше то врло радан човек. Но једном на путу, затрпа их снег и умало што не умре од глади. Ту је од зиме и глади толико настрадао да се разболео и три месеца био је ван себе. Сад је све прошло, но, само му је остала једна мана: чим дође на ту тему, он непрестано прича докле не поједе у причању све своје тадашње сапутнике. Па и сад би то да није воз стао а он изашао. Поједе све, све до једнога, само себе не и увек вели:

— Кад је наступио време за нову жртву, ја сам био јединогласно изабран, јер није било никакве опозиције али ја сам се одрекао те части. Благодарем томе ја сам остао жив...

Мени као да паде камен с груди кад сазнадох да то беше обична прича једног добричине, мавитњака, а не баш истинска прикљученија крвожедног канибала...

М.

дала, а? О томе очи говоре, ево ове две кошчице, две тачке под оком, на врху јагодица. Лице поносно до ужаса, али ја не знам да ли је она добра? Ах, добра! Све би било избављено!

— А би ли ви узели таку жену? предужи Гања, не скидајући с њега свога ватреног погледа.

— Ја не могу узети ни једну жену јер сам болестан рече кнез.

— А би ли Рогожин? Шта мислите?

— А што не би, ја мислим да се и сутра може ожени; а да се ожени, он би је за недељу дана могао и заклати.

Тек што то кнез изговори Гања се стресе.

— Шта вам је? рече кнез хватајући га за руку.

— Ваша светлост! Његово превасходство моли вас, да изволите њеном превасходству, рече лакеј, стојећи на вратима. Кнез се упути за лакејем.

IV

Кћери Еланине бејаху госпођице здраве, развијене и узрасле, са лепим плећима, широким грудма, јаким мушким рукама. Онако јаке и здраве волиле су по некад да се добро наједу и ту жељу нису ни од кога криве. Истина мамица њихова, ђенералица Јелисавета Прокофјевна, попреко их је погледала при јелу; али, како су њена „мњења“ кћери примале с привидним уважањем, јер је добро видела, да је њен ауторитет изгубио сву важност. — то је ђенералица, ради сопственога достојанства, увидела, да је боље ћутати и уступити. Истина, сујета се њена често бунила, она је бивала из године у годину све осорљивија постала је чак и неко чудовиште; али, како јој под руком остаде покорни муж, то се све сувишно и нагомилано зло изливало на његову главу, после чега се опет враћала хармонија у ову породицу и све је ишло, да боље бити не може.

(Наставиће се).

СИТНИЦЕ

Просидба код Инђијанаца Код америчких Инђијанаца кћи је потчињена оцу, као што је Негрићанка, робиња у Египту, своје господару. Она је капитал, имање очево; њу купује онај који да више. Због тога се при просидби дешавају увек врло занимљиви призори, који, петина, понижавају невесту, али је баш ни мало не потресају и не љуте. Ево и пр. како то бива: „Ја мислим да узем за жену твоју кћер, говори момак оцу. Она је ружна, лења као мечка, јогунаста као магарица, не уме да ради ни да готови, једном речју није ни за шта. Ја видим, да ти је она прави терет на врату и, желећи да ти учиним услугу, ја ћу те избавити од ње. Колико тражиш за девојку?“ Често пута отац одговара овако: „Ти хоћеш да узмеш моју драгу и милу кћер, најлепши и најбољи створ у свету, најтрудољубивију и најспособнију раденицу у целом племену? Ја не могу сетати без кћери. Ја је нећу ником дати, а најмање теби, јер немаш ни два дуката имања, нити можеш што платити за моју кћер. Ја тражим за ово благо 20 дуката и три биволске коже“. — „20 дуката и три коже за такву троју, ружну и слабу девојку, која тешко да и сама вреди једне коже! узвикује разљућени младожења. Та за такву цену може се купити читаво туце бољих девојака!“ У вици и грдњи погодба траје без икаквог обзира на присутност невесте; отац хвали девојку, а младожења је грди. Ако отац опази нестрпљивост и попуштање, спор траје недељама. На послетку погодба се свршава са обичном, пијачном ценом за невесту, од 3—4 дуката и лепотица постаје својином купца. О каквим свадбеним церемонијама и о миразу, код Инђијанаца нема ни помена Муж одводи своју жену у колебу очеву, и они тамо живе све докле, док их приновљена породица не принуди да траже пространији стан. Само богатији и знатнији Инђијанци прелазе одмах после женидбе у засебну колебу.

Министарска криза у Кореји чине осетан утицај и на брачни живот краљев. Са променом министарства, краљ мора променити и жену. Године 1882го Таи-Во-Кун, вођ прогресивне партије — и у Кореји има већ прогресиста — био је позван да влада земљом. Одмах су се краљ и краљица свечано развели. Кроз неколико година Таи-Во-Кун-а сменуо је његов конзервативни супарник и краљ је похитао, те је заменио своју нову супругу са пређашњом.

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

СВОЈИМ ЗАДРУГАРИМА, ПРЕТПЛАТНИЦИМА И ПРИЈАТЕЉИМА

Пре краткога времена навршила је Српска Књижевна Задруга и другу годину свога рада, и предала својим задругарима и претплатницима и друго коло својих књига. Што је овим Управа могла по ново испунити своју обавезу, на првом месту треба захвалити српском народу који је и ове године, у лицу шест хиљада задругара и претплатника, сјајно прихватио лањски позив Управин и посведочио свој преклањски одзив. Управа сматра нарочито за дужност да истакне заслуге својих повереника у народу, који су својим заузимљивим услугама давали могућности колико да сваки задругар и претплатник испуни своју дужност према друштву, то лако и да Управа могне извршити своје према њима. Све то, и пажња и услуге, које су до сад Српској Књижевној Задрузи чинене на сваком српском месту, стекло је право на признање свакога пријатеља српске просвете; а од стране Управине нека је хвала свакој помбњи која је указана њеном раду и друштвеном напретку.

Колико је пак Управа са своје стране одговорила очекивањима задругарским и претплатничким, они ће сами најбоље оценити. Сама Управа свесна је да их, поред свега свога старања, у једној знатној тачци није задовољила. Књиге, које се због штампања II издања I кола нису ни могле на време дати у штампу, одоциле су се, и без тога, за по године дана. А како је Управа била рада да пред овогодишњу друштвену скупштину изађе по свршеном размишљању књига, био је одложен сазив скупштине преко одређенога времена (Ђурђева-дана).

Сад пак, кад ништа не би стојало на путу сазиву скупштине прошло је толико времена од кад јој се ваљало састати, да Управа мисли да је најбоље причекати нов рок скупштински који је на реду. Докле ће, како се Управа нада, бити готово и ново, III коло књига, око кога се најживље ради. Управа се за то брине распоредом својих послова: књиге су већ дате у штампу, и две су скоро готове.

Али пошто се, због два ранија задоцњења, цело коло не може довршити до краја ове године, јер би се свега могло располагати са пет месеца времена, тако да ће књиге стићи тек првих месеца по новој години, Управа овим позивом на упис одређује да је за III коло књига рок предавању улога 31 јануара 1895 године.

Оснивачки је улог 10 динара или круна а улагачки 6 динара или круна. У кога су родољуба прилике такве да може и дарезљивије потпомоћи Задругу као добротвор, требало би да упише најмање 150 динара или круна. Тим се један пут за свагда полаже задругарски улог и претплата на књиге Српске Књижевне Задруге.

Задруга је до сад, поред много већег броја штампаних табакса, своје књиге, и то за све без разлике, давала у тврдом повезу, на шта се није обавезала. Она се тиме изложила великом трошку. И, да би у погледу повеза могло остати све као до сад, Управа обраћа свакоме пажњу на неопходну потребу да се одржи досадашњи број оснивача према улагачима.

Они који би сад први пут стали међу чланове или претплатнике Задругине, а желели би добити и прва кола књига Задругиних, могу их имати, преко Управиних повереника и скупљача, свако по 10 динара или круна, а поједине се свеске продају само по књижевним ценама (које се доле назначују).

Управа је уверена да досадашњи повереници, скупљачи, задругари, претплатници и пријатељи неће ни од сад прекинути своју помоћ друштву, већ да ће се шта више старати да му у свом кругу прошире број нових помагача, како би темељи ове српске задруге били све стаменији а цео њен рад све пунији и обилатији.

Издања Српске Књижевне Задруге:

1. Живот и Прикљученија Димитрија Обрадовића, I. Цена 2 д.
2. С Мора и са Сува, црте др. Милана Јовановића. Цена, 2 д.
3. Даворје Ј. С. Поповића. Цена 2 дин.
4. Бакоња фра-Брне, написао Симо Матавуљ. Цена 3 дин.
5. Драматски Списи Косте Трфоковића I. Цена 2 дин.
6. Истинска Служба, написао И. Н. Потапенко, превео М. Ђ. Милићевић. Цена 2 дин.
7. Историја Српскога Народа, написали Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, I. Цена 2 дин.
8. Живот и Прикљученија Димитрија Обрадовића, II. Цена 2 дин.
9. Мемоари Проте Матије Ненадовића, Цена 4 дин.
10. Два Идола написао Боггој Атанацковић. Цена 3 дин.
11. Камено Доба, написао Јован Жујовић. Цена 3 дин.
12. Прве Жртве, приповетка из српске прошлости, Написао Андра Гавриловић. Цена 2 дин.
13. Из Природе, мањи списи др. Јосифа Панчића. Цена 3 дин.
14. С Францускога Парнаса, преводи Владимира М. Јовановића. Цена 3 дин.

5 септембра 1894 год.

у Београду.

Талник

Љуб. Јовановић

ПРЕДСЕДНИК
СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ
Ст. Новаковић